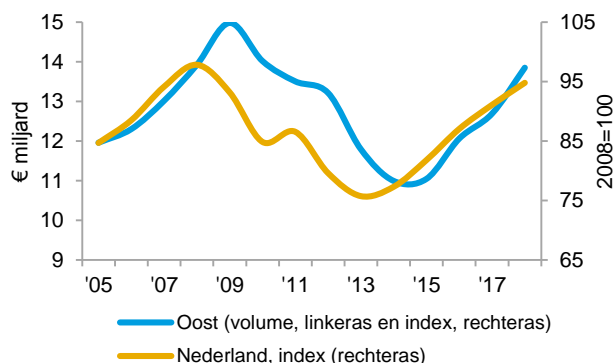

Samen met het EIB brengt Bouwend Nederland op BouwActueel alle relevante economische markt- en bedrijfsvoeringsinformatie voor leden bijeen. De website biedt inzicht in recente ontwikkelingen, prognoses en kengetallen bedrijfsvoering. Dit betreft zowel landelijke informatie als informatie voor de regio. Deze kwartaalrapportage biedt u inzicht in actuele economische ontwikkelingen voor uw regio en deelsector. Meer informatie vindt u op www.bouwendnederland.nl/bouwactueel.

Ontwikkeling bouwproductie

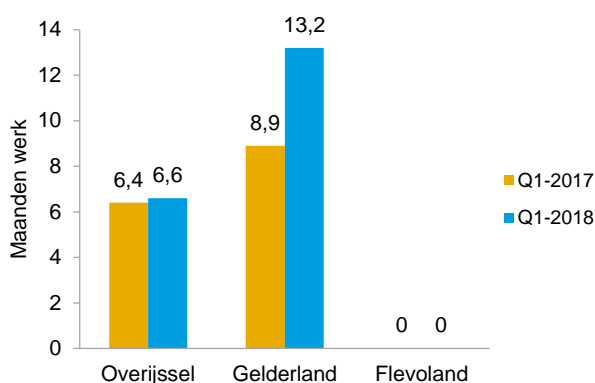

Bouwproductie groeit met 9%

Uit de raming van de regio Oost blijkt de totale bouwproductie met 9% te groeien ten opzichte van vorig jaar. Het totale productievolume komt daarmee uit op € 13,9 miljard. In de landelijke productie heeft landsdeel Oost ruim een aandeel van een vijfde. Flevoland is de sterkst presterende provincie in dit landsdeel met een groei van bijna 13%.

(Alle productiebedragen zijn in prijzen van 2016)

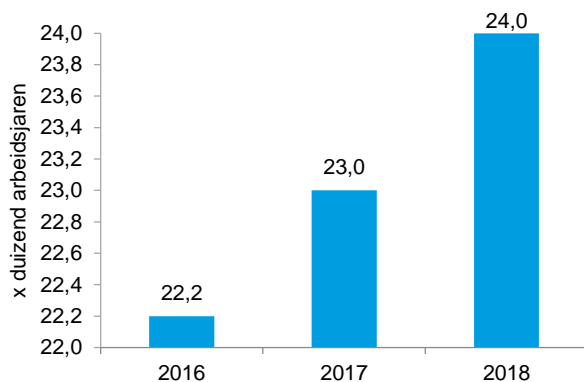
Orderportefeuilles

Werkvoorraad neemt sterk toe in Gelderland

De werkvoorraad van bouwbedrijven was in het eerste kwartaal van 2018 in Gelderland 4,3 maanden hoger dan afgelopen jaar. Met 13,2 maanden hebben de bouwers in Gelderland de hoogste werkvoorraad van alle provincies. In Overijssel bleef de werkvoorraad vrijwel stabiel op 6,5 maanden werk. Voor Flevoland kan op basis van voorhanden data geen betrouwbaar beeld van het derde kwartaal gegeven worden.

Ontwikkeling werkgelegenheid

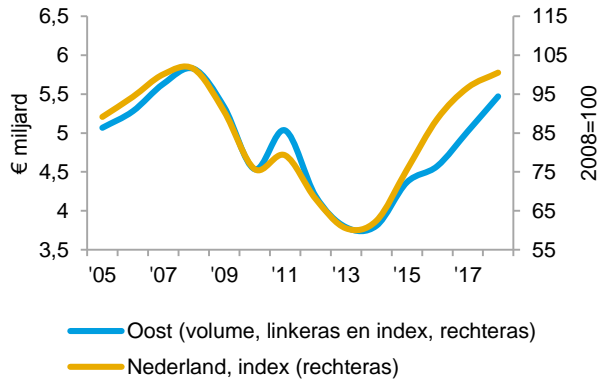
Toename arbeidsvolume

De omvang van de werkgelegenheid is tussen 2016 en 2017 toegenomen met 4%. Dit is hoger dan het landelijk beeld (+3%). In 2018 zal de groei licht toenemen (+5%). Het arbeidsvolume zal daarmee dit jaar uitkomen op 24.000 arbeidsjaren.

(Het betreft hier de werkgelegenheid van de uitvoerende bouw)

Ontwikkeling woningbouwproductie

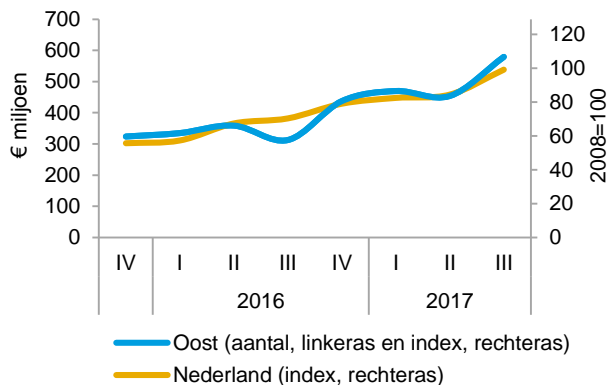

Productie groeit met 9%*

De woningbouw in de oostelijke drie provincies groeit dit jaar naar verwachting met 9%. Dit overtreft de verwachte landelijke productiegroei van 3,5%. Dit jaar komt het totale productievolume uit op € 5,5 miljard en heeft hiermee een aandeel van 20% in de totale woningbouwproductie. De groei is vrijwel gelijk aan de groei in 2017 (+9,5%).

* Nieuwbouw, herstel en verbouw, onderhoud

Bouwvolume vergunningen woningbouw

Forse stijging vergunningverlening

Het volume van verleende vergunningen voor nieuwbouw* in het derde kwartaal van 2017 betrof € 580 miljoen. Dit is 85% meer dan een jaar eerder. De dynamiek in landsdeel Oost is hiermee aanzienlijk sterker dan in Nederland als geheel (een groei van 40%). Het vergunde bouwvolume in Flevoland was 3,5 keer hoger dan een jaar eerder. In Gelderland verdubbelde het volume op jaarbasis. De stijging in Overijssel bleef beperkt tot 30%.

*Prijsniveau 2016

Woningbouwproductie per provincie

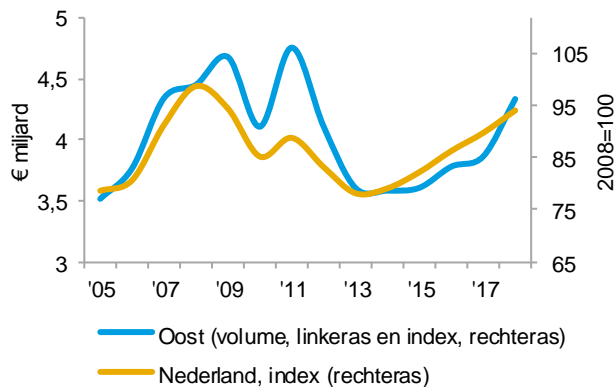
	Volume, € miljoen			Jaarlijkse verandering, %	
	2016	2017	2018	2017	2018
Overijssel	1.381	1.565	1.725	27	10
Flevoland	494	600	705	21,5	17,5
Gelderland	2.700	2.855	3.040	5,5	6,5
Totaal	4.574	5.020	5.470	9,5	9
Nederland	24.150	26.025	26.925	8	3,5

Flevoland aan kop

Na een krachtige groei in Overijssel in 2017, zal naar verwachting de groei in 2018 meer gematigd, maar nog steeds krachtig zijn met 10% ten opzichte van het voorgaande jaar. In Flevoland neemt de groei ook af ten opzichte van 2017, maar zal deze naar verwachting met 17,5% wel het hoogst zijn van de drie provincies in de regio Oost. In Gelderland zal naar verwachting een toename in de groei van de woningbouwproductie plaatsvinden (+6,5%), de groei blijft wel lager dan in de andere twee provincies.

Ontwikkeling utiliteitsbouwproductie

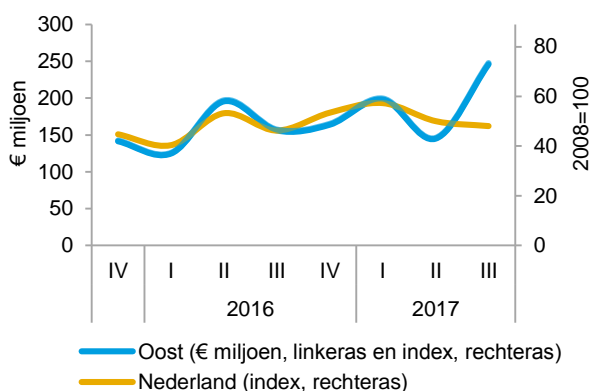

Productie utiliteitsbouw* groeit

De utiliteitsbouwproductie in landsdeel Oost groeit in 2018 naar verwachting op een snel tempo door. Na een groei van 2% in 2017 neemt de productie dit jaar met maar liefst 12% toe, naar een niveau van € 4,3 miljard. Met dit volume hebben de drie oostelijke provincies een gezamenlijk aandeel van ruim een vijfde in de landelijke utiliteitsbouwproductie.

* Nieuwbouw, herstel en verbouw, onderhoud

Bouwvolume vergunningen utiliteitsbouw

Krachtige toename vergunningen-volume

Het volume van verleende vergunningen voor nieuwbouw* in het derde kwartaal van 2017 betrof € 248 miljoen. Dit is 57% hoger dan een jaar eerder. De dynamiek in landsdeel Oost is hiermee aanzienlijk sterker dan in Nederland als geheel (een groei van 4%). De sectoren handel, nijverheid en zakelijke dienstverlening droegen het meest bij aan de groei van het vergunningen-volume, terwijl de vergunningverlening voor vervoer, onderwijs en recreatie significant is afgenomen.

*Prijsniveau 2016

Utiliteitsbouwproductie per provincie

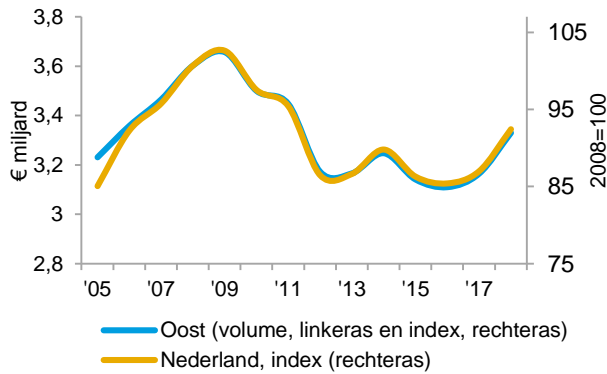
	Volume, € miljoen			Jaarlijkse verandering, %	
	2016	2017	2018	2017	2018
Overijssel	1.185	1.065	1.230	-10	15,5
Flevoland	458	560	615	22,5	10
Gelderland	2.134	2.235	2.485	5	11
Totaal	3.776	3.860	4.330	2	12
Nederland	18.850	19.575	20.475	4	4,5

Forse productiestijging in Oost

De markt voor de productie van utiliteitsgebouwen groeit zeer sterk in alle drie provincies en ligt met 12% ver boven het landelijke gemiddelde van 4,5%. In Overijssel treedt de sterkste versnelling van de groei op. De opeenvolgende sterke groei-percentages in Flevoland leiden in deze provincie naar verwachting tot een productie van € 615 miljoen in 2018. Er treedt echter wel vertraging op in de groei. De groei in Gelderland zet ook door, na een groei van 5% in 2017 naar 11% in 2018.

Ontwikkeling infraproductie

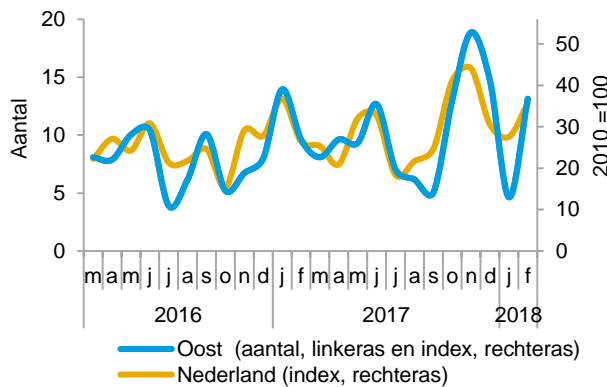

Infraproductie* groeit verder door in 2018

De gww-productie laat in 2018 een stijging zien van 5% ten opzichte van 2017. In 2017 was sprake van een lichte groei van 2%. De infraproductie in landsdeel Oost laat een vergelijkbaar beeld zien als de landelijke cijfers. Het productievolume bereikt in 2018 naar verwachting een niveau van € 3,3 miljard, de drie provincies nemen hiermee 22% van de landelijke productie voor hun rekening.

* Nieuwbouw en reconstructie, reparatie en onderhoud

Openbare aanbestedingen

Fors meer openbare aanbestedingen

In het vierde kwartaal van 2017 werden er 35 projecten openbaar aanbesteed, meer dan een dubbele van het aantal in hetzelfde kwartaal van 2016 (15). Vooral de toename in Gelderland was fors (van 5 naar 20). In Flevoland werden er 8 projecten uitbesteed, evenveel als een jaar eerder. Ook over 2017 als geheel steeg het aantal aanbestedingen in de regio Oost sterk, van 97 naar 128. Deze toename met bijna een derde is het sterkst van alle regio's.

Infraproductie per provincie

	Volume, € miljoen			Jaarlijkse verandering, %	
	2016	2017	2018	2017	2018
Overijssel	1.080	1.100	1.150	2	4,5
Flevoland	205	215	230	5	7
Gelderland	1.825	1.850	1.950	1,5	5,5
Totaal	3.110	3.165	3.330	2	5
Nederland	14.250	14.475	15.250	1,5	5,5

Sterke groei in Flevoland

In Overijssel neemt de productiegroei toe naar 4,5% ten opzichte van 2% in 2017. Vrijwel hetzelfde patroon is zichtbaar voor Gelderland. In 2017 was de groei in Flevoland substantieel hoger dan de gemiddelde groei van de productie. Naar verwachting loopt dit verder op tot een productiegroei van 7% in 2018. Gelderland neemt 59% van de infraproductie in het landsdeel voor haar rekening, terwijl het aandeel van Flevoland 7% bedraagt.